

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Het Ned. Schoolmuseum
AMSTERDAM

TAALOEFENINGEN

VOOR

DE LAGERESCHOOL,

DOOR

MARTIN P. VAN AGT,

Hoofd cener openbare school te *Vlijmen*.

N°. 6.

TIEL. — D. MIJS. — 1882.

Prijs 15 Cent.

5938

Chr. 1159

TAALOEFENINGEN

VOOR

DE LAGERESCHOOL,

DOOR

MARTIN P. VAN AGT,

Hoofd eener openbare school te *Vlijmen*.

N°. 6.

TIEL. — D. MIJS.. — 1882.

VOORBERICHT!

Vóór ik aan no. 6 mijner „Taal oefeningen” begon, stelde ik mij de vraag, of het wenschelijk zou zijn, dat ik hierin, evenals in de vorige stukjes, onder a, b enz., regels uit de spraakkunst zou opnemen. Na éenig nadenken kwam ik tot het besluit, die regels in no. 6 weg te laten. Mij dacht, dat voor de gewone volksschool in de eerste vijf stukjes voldoende kennis der spraakkunst is aangebracht, terwijl op scholen, welker leerlingen bestemd zijn, om meer voortgezet onderwijs te ontvangen, wel reeds opzettelijk onderwijs in de spraakleer zal gegeven worden, vóór dit stukje door de leerlingen gebruikt wordt.

Ik meende daar echter geene reden in te mogen zien, om geen verdere taal oefeningen op te nemen, hoewel de stijloefeningen op den voorgrond zouden treden.

Over het gebruik van het boekje behoeft ik weinig te zeggen. De opgaven moeten, en kunnen ook, schriftelijk uitgewerkt worden. De leerlingen, die de voorgaande stukjes gebruikt hebben, zullen weinig of geene toelichting noodig hebben. Een herhaling en uitbreiding van het vroeger geleerde kan echter niet anders dan nuttig voor hen zijn. Ik vertrouw, dat no. 6, waarmee mijne „Taal oefeningen voor de lagere school” compleet zijn, even welwillend zal worden ontvangen, als zijne voorgangers.

VLIJMEN, Mei '82.

V. A.

De — , de — , de — en de — zijn deelen van den boom.

De — , de — , de — en het — zijn deelen van de
(schoolbank.

Het — , de — en de — zijn deelen van de tafel.

De — ; de — , de — en de — behooren bij de kachels.

De — , het — , de — en het — zijn deelen van den appel.

De — , de — , de — , het — en de — zijn deelen van
(de klok.

De — , de — , het — , de — en de — zijn deelen van
(een geweer.

De — , de — , de — , de — , de — en het — zijn deelen
(van een schip.

De — , de — , het — en de — zijn deelen van de lamp.

De — , de — , de — en de — zijn deelen van een boek.

De — , de — , de — en de — zijn deelen van een jas.

2.

Bij een vogel onderscheidt men : — , — , — , — en — .

Bij een visch " " : — , — , — , — en — .

Bij een stoel " " : — , — , — en — .

Bij een schoen " " : — , — , — en — .

Bij eene rivier spreekt men van : — , — , — en — .

Bij een berg " " " : — , — , — en — .

Bij eene straat " " " : — , — , — en — .

- Bij een tuin spreekt men van : — , — , — en — .
 Bij een huis " " : — , — ; — , — en — .
 Bij een raam " " : — , — , — en — .
 Bij een raadhuis " " : — , — , — , — en — .
-

3.

Schrijf de volgende zelfstandige naamwoorden in twee kolommen, waarvan de eene de gemeen-, de andere de eigenzelfst. naamw. bevat.

Flesch, kachel, geluk, doos, Eindhoven, stad, Rotterdam, Maas, trekschuit, Jupiter, boek, rug, olifant, Jan, Rome, Frankrijk, Vogezen, Rembrandt, een Piet (een vlugge jongen), wijn, arend, een Jan Salie, Turkije, Vucht, olie, droefheid, gaslicht, Newton, Bilderdijk, Tromp, Vondel, stal, letter, lucifer, Lucifer (eene ster), dwaasheid, een Rembrandt, keizer, een Herkules, baron, graafschap, Vesuvius, Mont-Blanc, Noord-Brabant, Den Briel, Gelukkig Arabië, Oost-Rusland, Zuid-Willemsvaart, stalknecht, maarschalk, Cornelia, een dronkaard, Piet Hein, Oldenbarneveld, korenaar, veldbloem.

4.

Verbuig: de vader, de moeder, het kind.

Gebruik den 2^{en} en 3^{en} naamval enkelvoud in goede zinnen.

5.

Men zegt :

het oog van een mensch, van eene naald, van — , van — .
 het oor van — , van — , van — , van — .
 de arm van — , van — , van — .
 de voet van — , van — , van — van — .
 de kruin van — , van — , van — .
 de hals van — , van — , van — .
 de mond van — , van — , van — van — .
 het hoofd van — , van — , van — , — .
 het hart van — , van — , van — , — .
 de rug van — , van — , van — , van — .
 de ziel van — , van — , van — , van — .

6.

In te vullen :

Het tegengestelde van *bovenkamer* is
 Het " " *achterhuis* is
 Van een *ingang* is het tegengestelde
 Van eene *buitendeur* is het tegengestelde
 Tegenover een *stedeling* staat een
 Een *vreemdeling* staat tegenover
 staat tegenover *medelijden*.
 is het tegengestelde van *levensgenot*.
Duisternis staat tegenover
Spaarzaamheid staat tegenover
Weelde " "
Oprechtheid " "
Zelfzucht " "

7.

Schrijf 20 zelfstandige naamwoorden op, die namen zijn van onstoffelijke zaken, als deugd, geluk.

8.

Welke van de volgende zelfstandige naamwoorden zijn namen van bestaande, welke van zelfstandig gedachte voorwerpen?

Snoek, leeuw, glas, vreugde, inkt, huis, blijdschap, slag, loop (van loopen), loop (van een geweer), smart, gang, schoonheid, hoogte, hoogte (een heuvel), dapperheid, beterschap, geluid, neus, geloof, gebit, dankbaarheid.

9.

Eene rivierboot	is
Een zeilschip	„
Eene roeiboot	„
Eene sleepboot	„
Een turfschip	„
Een daglooner	„
Een slachthuis	„
Een oorlogschip	„
Eene reddingsboot	„
Een sneeuwstorm	„
Stormschade	„
Een scheidsmuur	„
Een kerkuil	„
Een koopman	„

10.

In zinnen ontbinden en daarna ontleden :

Kindje, gij moet slapen gaan,
 Buiten huilt de wind,
 En de lampjes zijn al aan;
 Slaap nu zoet, mijn kind.

Als temet vriend Zandman komt
 En u wakker vindt,
 Weet ik, dat hij knort en broemt
 Op zijn lieve kind.

11.

Gebruik in zinnen :

het geluk, de misdaad, het vertrouwen,
 de vrees, de armoede, het voorbeeld.

12.

Welke dingen gebruiken wij bij het schrijven?

" " " " " " eten?

Van welke zaken bedienen wij ons bij het wasschen?

Welke zaken hebben wij noodig bij het teekenen?

Welke werktuigen gebruikt de timmerman?

" " " " metselaar?

Beantwoord bovenstaande vragen in zinnen.

Daar stond een teedre bloem,
 Van God op de aard' geplant,
 Om tot Zijne eer te bloeien.
 De vruchtbre morgendauw
 Droop mildlijk op haar neer
 En deed haar welig groeien.

De wandlaar, die haar zag,
 Die hare scheuten zag,
 Gaf dikmaal haar zijn zegen:
 „Groei,” sprak hij, „bloempje, groei,
 Voor zeis en storm bevrijd;
 Gedrenkt met milden regen.”

Doch ijlings kwam een bui
 In 't huilend Noorden op,
 Met schikbaar ijs geladen;
 De losgebarsten wolk
 Hing donker boven haar
 En kletterde op haar bladen.

1. Plaats boven elk zelfst. nw. in bovenstaand versje een cijfer, dat zijn naamval aanduidt.

2. Schrijf uit elken zin het onderwerp en het gezegde op.

Gebruik den 1^{en} naamval enkelvoud van *mensch*,
 " " 2^{en} " " " held,
 " " 3^{en} " " " redder en
 " " 4^{en} " " " wreedaard,
 met het bepalend en niet bepalend lidwoord in goede
 zinnen.

Schrijf 3 zinnen met eene bijstelling van het onderwerp.
 " 3 " " " " " " voorwerp. *)

DE REGIMENTS-BARBIER.

Er zijn in het leger tal van *legenden* in omloop, waarvan de barbiers de *helden* zijn. Zoo heeft men de *historie* van den barbier Veerpoot, die tot een regiment *ruiterij* behoorde.

Deze barbier, die overigens zeer bekwaam was, had een zeer *wraakzuchtig* karakter. Toen hij eens zeer *streng* gestraft was geworden door zijn kapitein, *zwoer* hij, zich te zullen wreken en vertelde zijnen kameraden luid op, dat hij dengene, die hem gestraft had, zou dooden.

De bedreigingen van den barbier *kwamen* den kapitein *ter oore*: hij *liet* terstond Veerpoot *roepen*.

*) Zie over *bijstellingen* No. 3 van Taaloefeningen.

„Gij hebt gezworen,” sprak de kapitein, „dat gij mij zult *dooden*; dat is *zwetserij* van u, want gij zoudt het nooit durven. Ik bied u de schoonste gelegenheid aan: maak uw gereedschap in orde en scheer mij.”

De booze Veerpoot *raakte* geheel *van de wijs*: hij zette zich aan 't werk, maar durfde zijne bedreiging niet uitvoeren. Nooit had hij, *integendeel*, een baard zoo zuiver geschoren.

Op een anderen keer was men te velde; de regiments-barbier werd geroepen, om den bevelvoerenden generaal te scheren. Gij kunt denken, hoe de hand van den armen drommel beefde! Zij beefde zoodanig, dat de generaal, na de *kunstabwerking*, zijn geheele gezicht vol bloed had. Den ongelukkigen barbier, *onthutst* over hetgeen hij gedaan had, ging eene *rilling* door al de leden, doch hij *verontschuldigde* zich, zoo goed hij kon.

„Ziedaar,” sprak de generaal, „ziedaar een goudstuk!” Als uwe hand niet gebeefd had onder het scheren van uwen generaal, zoudt gij geen goed soldaat zijn.

1. Schrijf 't bovenstaande over en vervang de *cursieve* woorden door andere van ongeveer dezelfde beteekenis.

2. Schrijf boven elk zelfst. nw. een cijfer, dat den naamval aanduidt, waarin het staat.

17.

Doe 5 vragen over een soldaat.

"	5	"	"	"	boek.
"	5	"	"	"	hond.
"	5	"	"	"	de maan.

18.

Schrijf een passend bijvoegelijk naamwoord bij :

een boek,	eene tafel,	een tuin,
een soldaat,	een leger,	een ongeluk,
een schrift,	een tegenstand,	een geneesmiddel,
eene hulp,	een leugen,	een portret,
een bedrog,	een diamant,	eene gelijkenis.

19.

Bezig in goede zinnen :

scherp,	stuk,	onzeker,
verkeerd,	vloeibaar,	doorschijnend,
onaangenaam,	ruw,	doorzichtig,
beschaafd,	beleefd,	wantrouwend.

20.

Schrijf vóór 10 zelfstandige naamwoorden, die onstoffelijke zaken aanduiden, een passend bijvoegelijk naamwoord.

21.

Noem van de volgende dingen drie of meer hoedanigheden :

een leeuw ,	een grijsaard ,	aardappelen ,
een boek ,	een portret ,	inkt ,
appelen ,	water ,	paarden ,
een land ,	torens ,	de handel .

22.

Wat is het tegengestelde van :

hoog ,	scherp ,	nieuw ,
diep ,	rijp ,	ziekelyk ,
dik ,	laf ,	krachtig ,
doof ,	blind ,	stinkend .

23.

Plaats bij twee zelfstandige naamwoorden :

scherp ,	blind ,	kleurloos ,
doof ,	hoog ,	krachtig ,
gezond ,	malsch ,	rustig ,
aanzienlyk ,	dof ,	gering .

24.

Vul aan :

Blinde ramen zijn ramen , die
 Een doove netel is

Een scherp verwijt is
 Een versch ei is
 Een snijdende wind is
 Zalvende woorden zijn
 Een hooge kleur is
 Stomme bewondering is

 25.

Aanvullen :

In — gezelschappen leert een — — — kwaads.
 In een — winternacht ziet men aan den hemel — —
 (sterren.
 Op de — velden ziet men 's zomers het — —.
 Op de — heide hoedt de — zijne — schapen.
 Buiten de — steden vindt men de — dorpen.
 In de — weiden grazen de — runderen.
 Door het — zand trekt het — paard de — kar.
 Door de — klei trekken de — paarden den ploeg.
 Met zijn — oog ontdekt de roofvogel op — afstand
 (zijne prooi.
 Op eene — kust kunnen — schepen — landen.

 26.

Verbuig :

De arme (mannelijk) — de troosteloze (vrouwelijk)
 de angstige „ — de bedroefde „

27.

Gebruik den 1^{en} naamv. van: de geleerde advokaat,
 " " 2^{en} " " : de ongelukkige mensch,
 " " 3^{en} " " : de oude schoen en
 " " 4^{en} " " : de heldhaftige verdediging
 in goede zinnen.

28.

Aanvullen :

- hout brandt goed, — hout brandt —.
- ooft is gezond, — ooft is —.
- water is gezond, — water is —.
- menschen worden geacht, — menschen worden —.
- jongens worden geprezen, — jongens worden —.
- kamers bevorderen de gezondheid, — kamers — —.
- vrienden zeggen ons de waarheid, — vrienden —
 (de waarheid.
- boeken veredelen het hart, — boeken — het hart.

29.

Wat is het tegengestelde van :

eene <i>ledige</i> flesch	een <i>vervelend</i> werk
eene <i>gebroken</i> ruit	een <i>onverschillig</i> toeschouwer
een <i>net</i> schrift	een <i>droge</i> studie
een <i>langzame</i> gang	een <i>zeldzaam</i> geval
een <i>versleten</i> kleed	een <i>vaste</i> overtuiging
een <i>knoestige</i> stok	een <i>doorlopend</i> verhaal.

Vul aan :

Zoo snel	als	Zoo oud	als
" hard	"	" skelig	"
" schoon	"	" duister	"
" teer	"	" dom	"
" blinkend	"	" slim	"
" zwart	"	" helder	"
" scherp	"	" leelijk	"
" dicht	"	" krom	"

Vul aan :

— is hard,	— is harder.
— " zacht,	— " zachter.
— " ruw,	— " ruwer.
— " kostbaar,	— " kostbaarder.
— " zwaar,	— " zwaarder.
— " geurig,	— " geuriger.
— " goedkoop,	— " goedkooper.
— " dik,	— " dikker.
— " schoon,	— " schooner.
— " hoog,	— " hooger.
— " glad,	— " gladder.
— " helder,	— " helderder.
— " slim,	— " slimmer.
— " wit,	— " witter.
— " frisch,	— " frisscher.

Schrijf de volgende zinnen in de verschillende tijden van de aantoonende wijs:

Ik vermoed een ongeluk.

De man schaamt zich.

De tuinier verpoot de bloemen.

Gij pleegt onrecht.

De tiran verdrukt zijn volk.

De dwaas versmaadt het kleine.

1. Onderstreep de bijv. naamwoorden en wijs met cijfers hun naamval aan.

2. Schrijf daarna het verhaaltje in den lijdenden vorm.

Bij de snorrende kachel gezeten, warmt Otto Huizer zijne koude handen en beschouwt hij de gloeiende asch, die in den bak valt. Onder dat warmen en dat staren op de vallende asch, rookt Otto zijne groote pijp, die in zijn mondhoek vastgeschroefd schijnt. Als de eene pijp leeg is, steekt hij eene andere aan en dat gaat zoo door van den morgen tot den avond, alsof hij de gelofte had gedaan, pijp op pijp te rooken tot den jongsten dag.

„Gij rookt te veel!” zegt zijne moeder tegen hem, terwijl zij met haar blauwen schort hare met meel bestoven armen afveegt.

Otto hief de oogen op, zonder van houding te ver-

anderen en antwoordde: „Moeder, dat komt, omdat ik nadenk.”

Elk heeft zijne eigene wijze van nadenken, zooals gij weet.

„Om zooveel te rooken, dacht vrouw Huizer, moet hem iets in het hoofd zitten.”

Nadat zij zachtjes de kamerdeur geopend had, zocht zij haar man op, die zijne maandelijksche rekeningen schreef.

„Wat is er,” zegt vader Huizer, terwijl hij zijn bril op het voorhoofd schoof, om beter te zien.

Moeder Huizer nam een grooten stoel, verontschuldigde zich over de stoornis, die zij haar man te midden van zijn werk aandeed, en sprak: „Onze malle jongen zit me daar in der hoek bij de kachel te rooken als een oude Zwitser. Hij zegt, dat het zijne manier is van nadenken. „Dat is de mijne ook,” antwoordde vader Huizer lachend. En hij stopte zijne groote porceleinen pijp, gaf zijne breede lendenen meer steun tegen de rugleuning zijns houten stoels en strekte zijne korte beenen uit. Toen deed hij vier groote trekken uit zijne pijp, niet zooals een gewoon rooker, die meent zijn dag het best besteed te hebben, naarmate hij meer tabak verbrand heeft. Neen, neen! Vader Huizer trok langzaam vier wolken rook: eerst eene groote, daarna eene kleine, vervolgens weer eene groote en ten laatste weer eene kleine wolk.

„Zie zoo,” zei hij, „nu brandt ze goed; nu kunnen we rooken, ik wil zeggen praten, op ons gemak.”

Vul aan :

De jongen — van ongeduld.
 De arme — van koude.
 De woestaard — van woede.
 De vrouw — van verdriet.
 Hij — van trotschheid.
 De maagd — van verlegenheid.
 Het meisje — van angst.
 Het kind — van blijdschap.
 De hond — van pijn.
 Wij — van het lachen.
 De zieke — van smart.
 Zijn gelaat — van genoeg.

Schrijf van de volgende werkwoorden het tegenwoordig en het verleden deelwoord :

spelen	leeren	vangen
praten	lezen	drijven
brenghen	zijn	dansen
gaan	staan	planten
kuieren	koken	dwarrelen.

Aanvullen :

Woorden worden afgeleid.			Landen worden ontdekt.		
—	"	geslacht.	—	"	gekweten.
—	"	beboet.	—	"	ontplooid.
—	"	beraamd.	—	"	uitgevonden.
—	"	uitgebluscht.	—	"	uitgedacht.
—	"	uitgeroeid.	—	"	verijddeld.
—	"	vervuld.	—	"	verschalkt.
—	"	ingevoerd.	—	"	afgeschaff.

Vul aan :

Van *spreken* is afgeleid *spraak*. Van *wegen* is afgeleid —.

" <i>lezen</i>	"	"	—	" <i>vliegen</i>	"	"	—.
" <i>gaan</i>	"	"	—	" <i>staan</i>	"	"	—.
" <i>doen</i>	"	"	—	" <i>bijten</i>	"	"	—.
" <i>geven</i>	"	"	—	" <i>werpen</i>	"	"	—.
" <i>liggen</i>	"	"	—	" <i>zitten</i>	"	"	—.
" <i>schrijven</i>	"	"	—	" <i>zien</i>	"	"	—.
" <i>rusten</i>	"	"	—	" <i>drinken</i>	"	"	—.
" <i>gieten</i>	"	"	—	" <i>graven</i>	"	"	—.

Wat verdient bemind te worden, is —.

" " veracht " " " " —.

*

Wat niet te begrijpen is, noemt men —.
 " " " beschrijven is, " " —.
 " den lachlust opwekt, heet —.
 " " spotlust " , " —.
 " veel vrees verwekt, " —.
 " te vermoeden is , " —.
 " spoedig vergaat , " —.
 Iets, waartoe men toegang verkrijgen kan, heet —.

39.

Plaats elk der in de vorige opgave verkregen bijvoegelijke naamwoorden bij een zelfstandig naamwoord.

40.

Het water scheidt de oevers eener rivier, een —
 (verbindt ze.
 Bergen scheiden de landen van elkaar, — verbinden ze.
 Eene sloot scheidt het land en den weg, — verbindt ze.
 Oorlog verwijdert de volken van elkaar, — vereenigt
 (hen.

41.

Ontbinden en de zinnen ontleden:

1. Menigeen houdt moedig het hoofd omhoog en gaat met opgeruimden geest de grootste bezwaren

tegemeet, terwijl hij later onvermogen blijkt om den gevaarlijken invloed des voorspoeds te weerstaan.

2. Eerst bij ervaring leert de mensch, dat hinderpalen worden opgeruimd door ze stoutmoedig aan te grijpen; dat de brandnetel zacht als zijde wordt in de hand, die haar fiks aangrijpt, en dat altijd een goed en krachtig begin het halve werk is.

42.

De vlijtige (een persoon) kent geen armoede. Daarvoor kan men schrijven:

De vlijt (de toestand van den persoon) kent geene armoede.

Handel eveneens met:

De arme behoeft de hulp van den rijke.

De liefdadige vindt loon in zijn werk.

De waanwijze duldt geene tegenspraak.

De wijze veroordeelt niet lichtvaardig.

De eendrachtigen vermogen veel.

De tweedrachtigen verwoesten hun huis.

De trage moet zijn brood bedelen.

De vreesachtige is een slecht raadgever.

De rijke is vaak ongevoelig voor anderer leed.

De ongelukkige treft niet overal medelijdende har-

De eerlijke is een zegen voor den handel. (ten aan-

De jongeren luisteren zelden naar den raad der ouden.

Aanvullen :

Het —, de —, de — en de — zijn openbare gebouwen.

Het —, het —, het — en het — zijn inrichtingen van lief-
(dadigheid.

Het —, het —, het — en het — zijn kinderspelen.

Het —, het —, het — en het — zijn volksvermaken.

De —, de —, de — en de — zijn staatsambtenaren.

De —, de —, de — en de — zijn middelen van ver-
(keer.

Breng het volgende over in den lijdenden vorm:

Mijn vader bracht mij tot ernstig nadenken. Hield mijne grootmoeder mij vooral bezig met de godsdienstige zijde der dingen, mijn vader hechtte er meer aan, mij den maatschappelijken kant te laten zien. Hij had zijn vaderland gediend, en had zelfs reeds vroeg, op nauwelijks zestienjarigen leeftijd, dienst genomen, om aan den ruwen veldarbeid te ontsnappen. Hij had uit het leger meegebracht, wat hem er heen gedreven had, de zucht om zich te onderscheiden; maar daarbij betreurde hij diep, dat hij niet onderwijs genoeg had ontvangen, om zich ruimer loopbaan te verschaffen. Hij ijverde sterk voor het onderwijs, en, daar men er niet genoeg aan gedacht had voor hem, dacht hij er veel aan voor mij, en hij zou tot elken prijs mij datgene verschaffen, wat hij gevoelde, dat hem zoo zeer ontbroken had.

Aanvullen :

ARBEID EN GELUK.

Iets anders is het, eene schilderij te —, iets anders, ze te —; iets anders, het plan voor een huis te —, iets anders, het te —; iets anders, te zeggen: „ik zal dit of dat doen,” iets anders, zijn voornemen —. Het is gemakkelijk te —, moeielijk —. Wij kunnen van groote dingen droomen, gezeten in den hoek van — —, of in het zachte gras liggende aan — —; maar om die droomen — te doen worden, moeten wij — arbeiden, met — denken, denken tot onze hersenen — zijn.

Het leven van alle — mannen herhaalt dezelfde geschiedenis; maar de meeste jonge lieden — met ongeduldigen ijver tegen de — ervan. Zij willen zaaien en — op denzelfden tijd. Het schijnt hun verschrikkelijk, niet te kunnen — vóór den herfst, te moeten arbeiden tot — — toe, alvorens te —. De hoogten ziende, die anderen — hebben, weigeren zij te —, omdat het — zoo moeielijk is.

Aanvullen :

Wat gescheiden is, kan (verbonden) worden.

„ verbonden is,	„	—	—.
„ verouderd is,	„	—	—.
„ gewond is,	„	—	—.

Wat in den weg staat,	kan	—	—.
„ tegenstand biedt,	„	—	—.
„ ondernomen wordt,	„	—	—.
„ onder den voet komt,	„	—	—.
„ geopend is,	„	—	—.
„ gevallen is,	„	—	—.
„ gezonken is,	„	—	—.
„ los staat,	„	—	—.
„ bedekt is,	„	—	—.
„ schade doet,	„	—	—.
„ oneffen is,	„	—	—.

47.

Bezig den 1^{en} naamval der persoonlijke voornaamwoorden van den 1^{en}, 2^{en} en 3^{en} persoon in goede zinnen.

48.

Handel eveneens met de voornw. ik — gij — hij en zij in den 2^{en} naamval.

49.

Aanvullen:

Geloof mij, die (1 ^{en} naamv.)
Ik vertrouw u, die (1 ^{en} naamv.)
Wantrouw hem, die (1 ^{en} naamv.)
Ik acht hem, die (1 ^{en} naamv.)

Ik	zoek	hem	tot	vriend,	die	(1 ^{en}	naamv.)	. . .	
"	"	"	"	"	,	wiens	(2 ^{en}	naamv.) . . .	
"	"	"	"	"	,	wien	(3 ^{en}	naamv.) . . .	
"	"	"	"	"	,	dien	(4 ^{en}	naamv.) . . .	
"	"	"	"	"	,	op	wien	(4 ^{en}	naamv.) . . .

 50.

Gebruik den 4^{en} naamval van wij, gij, zij (mann. en vrouw. meervoud) als voorwerp en als bepaling in goede zinnen.

 51.

Bezig het betrekkelijk voornaamwoord *die*, mann. enkelv. in de vier naamvallen in zinnen, terwijl het antecedent in den eersten naamval staat.

 52.

Handel eveneens, terwijl het antecedent in den vierden naamval staat.

 53.

Eveneens met het antecedent in twee gevallen in den tweeden en in twee gevallen in den derden naamval.

54.

Gebruik in vier zinnen een vragend voornaamwoord, doch zoo, dat het telkens in een anderen naamval staat.

55.

Het woord *wat* kan zijn :

1. vragend voornaamwoord ;
2. betrekkelijk " ;
3. onbepaald " ;
4. onbepaald telwoord.

Gebruik het in elke beteekenis in goede zinnen.

56.

Ik acht hen, die mij mijne gebreken onder het oog brengen.

Verander ik in: wij, gij, hij, zij (vrouw. enkelv.) en zij (mann. en vrouw. meerv.).

57.

Vul in :

- Men — lood tot kogels.
 " — meel tot deeg.
 " — bladen tot een boek.
 " — de schapen tot kudden.

- Men — de bloemen tot ruikers.
 „ — stroo tot bossen.
 „ — boomen tot planken.
 „ — papier tot snippers.
 „ — het hooi tot oppers.
 „ — het garen tot klossen.

 58.

Maak zinnen, waarin de volgende woorden goed
 gebezigd zijn:

- somtjids — dikwijls — menigmaal
 altijd — straks — spoedig
 nimmer — steeds — onmiddellijk.

 59.

- De onderwijzer vertelt (aan wien?) (wat?).
 „ dokter schrijft (wien?) (wat?) voor.
 „ brievenbesteller overhandigt (wien?) (wat?).
 „ boer brengt (wien?) (wat?).
 „ generaal gebiedt (wien?) (wat?).
 „ moeder weigert (wien?) (wat?).
 „ reiziger verhaalt (wien?) (wat?).
 „ heer geeft (wien?) (wat?).
 „ boerin bezorgt (wien?) (wat?).
 „ oom zendt (wat?) (aan wien?).
 „ landman wijst (wat?) (aan wien?).
 „ koopman biedt (wat?) (aan wien?) te koop aan.

Des zondags ga ik wandelen met mijn stok in de hand.

Men ziet dien man nooit op den weg dan met zijn hond.

62.

Bezig die woorden ook in zinnen, waarin zij dezelfde betrekking aanwijzen.

63.

Schrijf 3 zinnen, waarin het woordje *met* voorkomt als voorzetsel.

Schrijf 2 zinnen, waarin het woordje *met* voorkomt als bijwoord.

64.

Druk in zinnen uit, waar gij u kunt bevinden ten opzichte van een huis, boomen, het raam.

65.

Vorm werkwoorden van de volgende zelfstandige naamwoorden, voeg er een korte verklaring bij en gebruik ze in kleine zinnen.

gras — kleeft — huis
weide — hamert — regelt

visch — schroef — masker
 hoofd — roof — dak
 vel — einde — steen.

66.

Schrijf 2 zinnen, waarin *toen* als voegwoord voorkomt.

"	"	"	"	<i>toen</i>	"	bijwoord	"	.
"	"	"	"	<i>wanneer</i>	"	voegwoord	"	.
"	"	"	"	<i>wanneer</i>	"	bijwoord	"	.

67.

Schrijf vijf degelijke zinnen, die beginnen met *te vergeefs*.

68.

Schrijf zinnen, waarin voorkomt:

opdat — toch — wanneer
 omdat — doch — tenzij

69.

Wat beteekent:

De politie heeft lange armen.

De pot verwijt den ketel, dat hij zwart ziet.

Het ei wil wijzer zijn dan de hen.

De armoede kan bij den vlijtige het sleutelgat niet vinden.

Een schip op strand, een baken op zee.

Rome is niet op één dag gebouwd.

Toorn is een slechte raadgever.

Wie A zegt, moet ook B zeggen.

Men moet de huid niet verkoopen, voor men den beer geschoten heeft.

Nood breekt wet.

70.

Wat is aan te merken op de volgende zinnen:

1. Ik zeg u: „werk, wijl de tijd snel voorbijvliegt en men zich niet behoeft te beklagen over den verloren tijd, die voor ons nutteloos voorbij is gegaan.”

2. Onze beste plannen worden dikwijls den bodem ingeslagen.

3. Mijn vader heeft eenen hond gekocht om in den wagen te loopen.

4. De man heeft schatten en steeds getracht, die te vermeerderen.

5. De zon was aan een helderen horizon opgegaan en alles in de natuur even frisch en vroolijk.

6. Het is en blijft iedereen verboden, hier asch noch vuilnis neer te werpen.

In zinnen ontbinden, deze redekundig ontleden,
de cursief gedrukte woorden taalkundig :

De *zon* heeft in den schoot der wolken *zich* verborgen :
Zij keert in 't Oosten weer, gelijk ze in 't West verdween.
Steeds weer, na *elken* nacht, herrijst een nieuwe morgen,
En *rustloos* drijft de tijd de dagen voor zich heen.

Eveneens :

't Is *niet* genoeg, naar wetenschap te zoeken
In volgedrukte of volgeschreven blaau ;
De wijsheid, *die* gij leerdet *uit* de boeken,
Moet in *uw* hart geschreven staan.

Welk verschil in beteekenis is er tusschen :

Men vond den dooden man in eene sloot,
en

Men vond den man dood in eene sloot.

Nooit zag men een Neerlandsch soldaat laf op de vlucht
en (gaan.

Nooit zag men een laf Neerlandsch soldaat op de vlucht
(gaan.

74.

Wat hebt ge aan te merken op:

Bij voortdoring beveel ik mij aan in uwe vriendschap, die zich noemt

Uwe liefhebbende vriendin,
ANNA.

De lente, die zijne intrede in ons land deed, veranderde het geheele aanzien der natuur. Waar eerst stille rust was, heerscht thans levende opgewektheid. De boomen tooien zich met jeugdige bloesems, de vogels zijn in drukke bedrijvigheid door de zorg voor hare nesten.

De oude grijsaard was de vriend van alle jeugdige knapen.

 75.

Ik veracht den lafaard — is hetzelfde als: Ik veracht wie laf is.

Wij wantrouwen den vleier — is hetzelfde als: Wij wantrouwen wie vleit.

Geef nog tien voorbeelden.

 76.

Schrijf dezelfde zinnen met het voorwerp in 't meervoud.

UITGAVEN VAN D. MIJS, TE TIEL.

Veenendaal, Leesboekjes. L. Klasse. No. 1, 13de druk, 3 Ct., No. 2, 11de druk, 4 Ct., No. 3, 10de druk, 5 Ct., No. 4, 9de druk, 6 Ct., No. 5, 7de druk, No. 6, 7, 8 en 9, 7de druk ieder	7 Ct.
Bosman, Rood Wit en Blauw. No. 1, 16de druk.	f0,20
Bosman, Rood Wit en Blauw. No. 2, 15de druk.	-0,22 ⁵
Bosman, Rood Wit en Blauw. No. 3, 14de druk.	-0,25
Bosman, Rood Wit en Blauw. No. 4, 9de druk.	-0,25
Bosman, Veelkleurige Bloemen. No. 1, 9de druk.	-0,25
Bosman, Veelkleurige Bloemen. No. 2, 8ste druk.	-0,25
Bosman, Veelkleurige Bloemen. No. 3, 6de druk.	-0,30
Bosman, Veelkleurige Bloemen. No. 4, 5de druk.	-0,30
Bosman, Zoutkorreltjes. No. 1, 11de druk	-0,30
Bosman, Zoutkorreltjes. No. 2, 8ste druk	-0,30
Bosman, Zoutkorreltjes. No. 3, 2de druk	-0,35
Bosman, Zoutkorreltjes. No. 4	-0,40
Bosman, De Dierenvriend, 4de druk	-0,30
W. van Ettinger, Allerlei, 4de druk	-0,25
P. H. Dewald, Uit het Kinderleven, 4de druk	-0,25
E. Drenth, De Huisdieren	-0,25
R. K. Kuipers, De Dampkring.	-0,30
J. H. Veenendaal, Denken en Schrijven. 1ste stukje 4de druk, 2de Stukje, 4de druk, elk Stukje.	-0,15
Martin P. van Agt, Taaloefeningen. No. 1, 3de druk, No. 2, 3de druk, No. 3, 2de druk, No. 4, 5 en 6, elk Stukje	-0,15
Veenendaal, Beknopte Aardrijkskunde van Nederland, 4de druk	-0,35
Veenendaal, Beknopte Aardrijkskunde van Europa, 2de druk	-0,35
Vorsterman van Oijen, Practisch Rekenboek voor de Volksschool, 6 Stukjes. Elk Stukje	-0,10
S. W. van Buuren, Nz., Wees beleefd	-0,15